

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelček, vohod s Poljanskega nasipa 2.
Inserati se računajo po dogovoru.

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.
Cena: Din. 4
za en mesec „ 12
za četrlet „ 24
za pol leta „ 48
Posamezna številka stane 1 Din.
Uredništvo:
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo.
Nepublikirana pisma se ne sprejemajo.

Angleška delavska stranka in Rusija.

Zmeraj bolj se širijo vesti, da bo delavska stranka na Angleškem prevzela vodstvo politike. Sicer so voditelji prej izjavili, da vodstva zaenkrat še nočejo, a si najbrž mislijo: Prej ko začnemo z ozdravljenjem, prej bo dobro. Ker gleda danes ves svet na Anglijo in njeno politiko, je izjava morebitnega njenega voditelja o tem ali drugem vprašanju seveda največjega pomena. In zato je važno za delavstvo vsega sveta, če pozna mnenje angleškega delavstva, izraženo po njegovih voditeljih. O razmerju do druge največje države sveta, do Rusije, se je izrazil Macdonald (mekdonld), voditelj angleških delavcev takole:

Vprašanje stališča angleške delavske vlade napram Rusiji je že zato posebno zanimivo, ker politika boljševikov ni po našem okusu in ker mi z njenimi metodami nikakor ne soglašamo. Smo pa za to, da se vlada v Moskvi mednarodno prizna. Vprašanje je dvojno: **politični problem** diplomatskega razmerja in pa **gospodarski problem** trgovske izmenjave.

Delavska angleška vlada bi rusko takoj priznala. Veliko je vmes grenkih političnih in socialnih predsodkov. Ruska revolucija je označena po neusmiljeni diktaturi, grozovitim zatiranju in krvavih dogodkih. Vendar pa ne morem reči, da so druge države Rusiji ravno zaradi tega sovražne. Če bi bili napravili revolucijo beli monarhisti, bi bila prav tako tiranična in prav tako krvava; pa bi ji bili vendar kmalu vsi odpustili in bi jo bili priznali. Vlade so samo zato Rusiji sovražne, ker so napravili revolucijo takozvani nižji sloji in ker ima ta revolucija določene cilje; ne pa zaradi metod in dogodkov. V slučaju takih revolucij, kakor sta bili francoska in ruska, morajo tuje vlade v začetku sicer svoje **zastopnike** odpoklicati; kakor hitro pa je revolucija pri kraju, zahtevata **pamet in korist** zopetno vzpostavitev normalnih in odgovornih **odnošajev**. Pa naj sedi ob krmilu kdor hoče. Skupnost držav ne more določati, da je kakšna važna država kar tako izobčena; sicer je nevarnost prevelika in je cena previsoka. Če se pa pridruži zanikanju diplomatskih zvez še **izguba trgovine**, je neumnost tem potratnejša in zadene slednjič tiste, ki hočejo kaznovati, bolj, kakor pa onega, ki naj bo kaznovan. Angleška delavska vlada bi naredila takoj vse, kar more, da se trgovina z Rusijo spet začne, in bi začela pogajanja naravnost z Moskvo. Priznanje ruske vlade bi seveda še ne pomenilo, da je naše delavsko gibanje tako kakor je rusko in da soglašajo z njim. Diplomatski stiki še niso izraz enakega naziranja, oni so samo nekak kanal za uradno občevanje. Pa poglejmo našo zunanjo politiko s katerekoli strani in moramo priznati, da je obnova diplomatskih stikov z Rusijo **naravnost potrebna**. Ruska vlada je pa pač napravila vse, da je take stike napravila nemogoče. Dolgo časa je sanjala o svetovni revoluciji boljševiškega značaja in je razsipala za tako revolucijo denar, tudi pri nas na Angleškem. Zlorabila je diplomatske pravice za zarote in boljševiško propagando. Uvidela je sicer, da je svetovna revolucija danes nemogoča; a dokler tretja internacionala še živi in dokler mučijo Evropo narodni soviniisti — tu misli gotovo na Poincaréja —, nevarnost lakote, brezposelnosti in bankrota še ne bo odstranjena.

Najslabša obramba proti temu bi bila pa ta, da Moskvo bojkotiramo. Saj smo že dosti naredili, ko so

se v letih 1919 in 1922 naši socialni nazori udarili z boljševizmom, tedaj še krepkim. In le nadaljevanje take politike bo škodljivo ljulko zatrla.

Moskovska vlada je opustila svoje prve upe in svojo prvo politiko; Rusija je postala spet del evropske skupine in se ne da ločiti od nje, ne politično in ne gospodarsko. **Rusija ima ogromne rezerve moči in lahko razdere dogovore in pogodbe**, ki jim ni pritrčila. Zmagovalci v zadnji vojski so vsi preveč vase zaljubljeni in preoblastni, da bi mogli prinesiti svetu pravi mir. **Rusija ima moč**, ki nas lepega dne lahko premaga. **Le norec podcenjuje zvezo** maščevalne nemške gospodarske sile z ruskimi sredstvi na blagu in ljudeh.

Delavska vlada bi gledala stvar tako, kakršna je, in bi priznala rusko vlado prav tako, kakor vsako drugo. Seveda bi si ne pustila dopisati nobenih neumnosti od strani ruskih diplomatskih zastopnikov. Svoje boljševiške ideje naj pustijo lepo doma, in **konec naj bo prestopkov proti diplomatski pravilnosti**. Potem se bo mo pa dobro razumeli.

Povrniti se moramo k **mirni in pametni politiki**, gledati moramo svet in njega razvoj čisto objektivno. Naša politika napram Rusiji naj nam pokaže, če smo postali že tako modri in pametni. — Takoj po Macdonaldovem govoru je začela tudi naša vlada Rusijo bolj prijazno gledati. Pa Rumunija tudi in tako dalje. To smo ptiči! —

Politični pregled.

Pri nas.

Radić in radikalni strah. Znano je, kako je voditelj hrvatskih kmetov Radić šel na Angleško, da pridobi Angleže za pomoč hrvatski republiki. Namesto, da bi šel s svojimi 70 poslanci v Belgrad in pritisnil skupaj z našimi in Bosanci srbske korupcioniste ob steno, je raje šel beračit za podporo angleške diplomacije. Ni dosegel, kar je hotel. Angleži bi pomagali, če bi neslo. Je sicer marsikateremu angleškemu časnikarju pojasnil naše razmere — a uspeh, intervencija, je izostal. Vrača se praznih rok. V božničnih praznikih je prišel na Dunaj, da od tam vodi svojo stranko. Bil je zanj tudi zadnji čas. Stranka brez voditelja ni vedela kaj početi in radikalni ter demokratje so se že veselili, da jo počasi razbijejo.

Silen strah pa je prevzel radikale ob vesti, da bi mogel Radić domov. Vsi njih načrti lahko padejo v vodo, če pride Radić in če se celo toliko spametuje, da pride ne samo domov v Zagreb ampak morda še v narodno skupščino — v Belgrad. Takoj, ko so se razširile vesti o njegovem prihodu so začeli strašiti, da ga zapro, če pride. Njegovo delo na Angleškem, da je bilo veleizdajalniško. Vsa vidi, kako se radikali boje njegovega prihoda. Vlada, ki je v vedni krizi, bi z njegovim dohodom v Belgrad padla in Pašičeve glorie bi bilo konec.

Marinkovičev načrt široke samouprave. Demokratje, ki so skupno s samostojneži dne 29. jun. 1921 glasovali za centralizem in sedanjo ustavo, uvidevajo, da so napravili bedastočo. Res, da se sedaj Srbom dobro godi kot se jim še ni, toda nezadovoljstvo v vsej državi raste in raste. In pred tem se večno ne da zapreti oči, da ne bi bilo treba svojega lastnega otroka čisto uničiti, hočejo najti neko srednjo pot rešitve. Eden voditelj demokratjske stranke Marinkovič je izdelal ne-

ki načrt široke samouprave za posamezne dežele. Področje oblasti bi bilo širše kot predvideva ustava, tudi se ne bi smela država toliko vtikati v delo oblasti, kakor velj ustava. Ravnotako privoščiti pokrajinam tudi dohode iz nekaterih davkov. — Demokratje bodo hvalili ta načrt za žive in mrtve in bodo rekli, da so bili vedno zanj. Stem se hočejo ogniti posledicam 29. jun. Toda mi ne odnehamo od zahteve po slovenski avtonomiji. Takle poskusi nam najbolje kažejo, kako si ta misel utira zmagovalno pot do končnega uspeha.

Pribičević se kuja. Pribičević, duševni oče demokratov, se slabo počuti, ko ni v vladi. Manjka raznih fondov, ki jih je smel poljubno rabiti ne le Pašič, ampak tudi on. Vedno bolj jadra — proti radikalom. Izstopil je iz glavnega odbora demokratske stranke. Sedaj čaka, da ga povabijo nazaj in se mu brezpogojno pokore. Če ne bo skušal sam poiskati poti do vladnih jasil.

Mi smo mi — vsj ene krvi. Dr. Žerjav, ki so ga Kranjci pri zadnjih volitvah poslali na počitnice, je od 18. marca koval napredni blok, da te nesrečne klerikalce vžene. Zdelo se je, da je vendar nekaj dosegel. »Slovenski Narod« mu je padel kot zrelo jabolko v naročje in drugi so imeli slediti. Pa znano je o njem, da se cekin spremeni v njegovi roki — v govno. Napredni blok, ki je zanj toliko delal, je res nastal — pa brez Žerjava.

Z novim letom začne izhajati nov list »Narodni dnevnik«. Koga bo zastopal? Vse naprednjake, razun — Žerjavovce. Velebrski radikali in samostojna kmetijska stranka, pa narodni socialisti in starosta sokolstva dr. Ravnihar. Pisana družba! In kdo jih bo plačal? List bo izhajal v tiskarni Jadranske banke. Stem je povedano vse. Narodni socialisti bodo seveda še zmeraj rekli, da so socialisti (bančni socialisti?). Samostojni kmetje bomo stali sami (bančni kmetje!), kot so doslej. Radikalji bodo narodni kot sokoli v korist velebanke in mednarodnega kapitala. Pa boste videli, da bodo še drli nekateri za to zmesjo in zmerjali zraven klerikalce, da so — neumni.

In konec? Dr. Žerjav bo moral gledati, da dobi s pomočjo tujega kapitala v roke Jadransko banko in vsi ti kalini bodo njegovi — dokler se spet ne skregajo. Vsi pa ostanejo narodni — dokler bo neslo.

Opeharjeni uradniki. Za Novo leto so pričakovali uradniki, ki mnogi res žive bedno življenje, zboljšanje svojega gmotnega stanja. Sedaj so jih potolažili, naj samo še malo počakajo.

Macedonija je zopet v ospredju političnih razgovorov. Bolgarski ministrski predsednik je namreč v svojem ekspozeju zahteval njeno samostojnost. V Belgradu smatrajo to izjavo za izzivanje naše države. Značilno je tudi, da se je vrnil v Sofijo knez Ciril — brat kralja Borisa. Politiki menijo, da ga je poklicala Italija, da bo spletkaril na Bakanu v njeno korist.

Radić hodi po svetu, daje izjave na dnesno in levo in je vesel, da se o njem veliko piše. Kako o njem pišejo mu ni mar, glavno je, da svet ve za Radića. Nalogo zagovarjati Radićeve prisrčnosti v slovenski javnosti je prevzel v zadnjem času »Avtonomist«.

Štefanovičeve slave bo menda tudi v najkrajšem času konec. Radikalji si namreč domišljujejo, da so o dr. Ravniharju kupili močnejšo osebnost, ki jim bo več koristila kot Štefanovič in Podbevšek. Uboga! S kolikim trudom sta začela izdajati »Radikal«, pa mu že bide smrtna ura. Delavci! **All vidite razliko med odvisnim in neodvisnim glasilom.**

Krekova smrt. - Dr. Šušteršič.

V božični številki zagrebške »Narodne Politike« (broj 109. z dne 22. XII 1923.) je dr. Janko Šimrak objavil pod naslovom »Neke uspomene iz godine 1916—1918.« med drugimi tudi naslednji odlomek iz svojih spominov na dr. Kreka.

»Bil sem pri Kreku 1916. l. v poletju, ko sem se mudil z Roguljo pri Sv. Joštu. Ker nisem mogel dobiti stanovanja v hotelu, sem šel k njemu, da ga poprosim za prenočišče. Sprejel me je z odprtimi rokami, dasi ni imel druge postelje razen svoje. Moral sem prenočiti na njej. Da sem mogel do postelje, sem moral priti čez cel kup časopisov, ki so ležali v predsobi kakor kakšen stog sena. To je bila njegova sprejemna soba za »odličnejše« goste. Nas, domače je sprejel kar v kuhinji. Ravno tedaj je večerjal ter zajemal z leseno žlico nekakšno zeljnato solato iz skleda in tudi mene silil, da jem. Ko ga nisem hotel ubogati, se je tedaj norčeval nad našim hrvaškim »hohštaplertvom«. Češ, mi smo navajeni le na parkete, srebrni jedilni pribor, fine servijete, lepo pogrnjeno mizo s cveticami, ne brigamo se pa za stotisoče revnih delavcev in kmetov, kateri se morajo izseljevati v Ameriko in tam delati po tovarnah.

Ko me je tako ostro obral, ali da povem po pravici, ljubo mi je to bilo, sva se začela razgovarjati o politiki. Jaz sem molčal, on pa je govoril. V mojem dnevniku iz te dobe stoji zapisano: Krek se malo zanaša na trializem in ima malo upanja, da spametuje avstrijske politike. Dasi je med njim in dr. Šušteršičem zazijal globok prepad, ga on vendar pred mano ni napadal. Rekel mi je samo to, da se Šušteršič zelo žalosti, da je celo jokal, ker Krek noče, da zahaja k njemu na oficijelne kosila in večerje. Krek mi je povedal razlog: Jaz tja ne morem hoditi, ker prihajajo k njemu tudi Nemci, ž njimi pa se ne morem nič pametnega razgovarjati. Razen tega nočem, da se vežem s kosili. V svoji duši je torej popolnoma prekinil s Šušteršičem, načrte pa je skrival v sebi, ker je vsakega štedil v svojem dobrem srcu. Gotovi mladi ljudje v Ljubljani so me napadli zaradi »izvenokvirške« politike.

V tej noči sem spal na Krekovi postelji, katero so mu izdelali njegovi volivci, on sam pa je spal nekje v pritličju, čeprav je bil prehlajen. Zjutraj se je umival na dvorišču.

Pred zimo 1917. leta je prišel Krek v Zagreb. Oslab je. V frančiškanskem samostanu v čakalnici je imel predavanje o zunanji politični situaciji. V mojem dnevniku stoji zopet: Danes zvečer sem poslušal pri fran-

čiškanih Kreka. Pri predavanju je bil Pero (Rogulja), dr. Marakovič, Barič in drugi. Krek je dokazoval, da bodo centralne države premagane v vojni ter da je to samo vprašanje časa. Za Slovane v splošno je težak položaj. Po padcu Rusije se moramo nasloniti na Poljake, Čehe in Ukrajince. Italija nam bo najhujši neprijatelj.

Drugi dan sem bil s Krekom v Maksimiru. Tukaj sva nadaljevala politična razpravljavanja. Bil je vesel in si je nakupil polne žepke jabolk. Povabili so ga v Split, da tam predava. Ni imel zimске obleke niti suknje. Poudil sem mu svojo suknjo, toda on je kljub temu odšel brez suknje v avtomobilu preko Like in zbolel. V Splitu je imel veliko predavanje v gledališču in se vrnil domov. V Zidanem mostu bi moral čakati in trdi zimi na vlak nekaj ur. Bil je težko bolan. Ni hotel čakati in je zato odšel ponoči peš k župniku v Šent. Janžu Bajcu, kjer je sklenil svoje boniško življenje. V hiši župnika Bajca so mu vzdali spominsko ploščo. Samo to mu je ostalo. Sedaj živi še sestra Cilka v Ljubljani v samotni hiši, katero so morali odkupiti po njegovi smrti, ker ni ničesar zapustil. Neki pritlikavec, kateri bi hotel biti velik slovenski mož, pa govori danes po Belgradu: Kaj je Krek? On je znal pridobiti zase samo nekaj duhovnikov! Sam sebe je obsodil, a to je najhujše.

V inozemstvu.

Venizelos se vrne. Grški kralj je moral iti, vrača pa se na Grško prejšnji voditelj Grkov Venizelos. Ponužajo mu vso oblast in če bo le hotel, bo izvoljen za predsednika republike. Vendar se boje nekateri, da bo spet iskal za Grčijo kralja.

Brezposelnost v Nemčiji. Nemška valuta je padla. Še-le zadnji čas se je z novo rentno marko nekoliko ustalila. Zato je kupovalna moč ljudstva tudi padla. Mnoge industrije trpe na pomanjkanju dela. Zlasti iz bavarskih mest prihajajo poročila o brezposelnosti.

Plavži v Šklednju. Od prevrata sem stoje velike delavnice v Šklednju pri Trstu, kjer je bilo zaposlenih do 4000 delavskih moči. Sedaj začne spet tovarna delo v manjšem obsegu. Zaposlenih bo do 600 ljudi.

Boj med Anglijo in Francijo je stopil v novo fazo. Francija je sklenila zvezo s Čehoslovaško in upa na ta način dobiti v svojo igro vse države male antante. To se bo tudi zgodilo, kajti tudi Rumunija in SHS sta odvisni od francoskega kapitala in imata frankofilske vlade. Proti tej zvezi pa je podvzela Anglija takoj korake in pri vse evropskih vladah protestirala proti odplačevanju dolgov, ki jih imajo države male antante v Franciji. To je zelo hud paper. Še hujsji paper pa je zmaga delavske stranke na Angleškem. Kajti posledica te zmage bo neizbežno zblizanje Anglije in Rusije — brez Francije in Male antante.

Mussolini grozi, da bo te dni zasedel Reko. V mesto so že prispale nove vojaške posadke, denar izmenjujejo in vse prebivalstvo s strahom pričakuje aneksije. Kakor vsepovsod, se je tudi v tem vprašanju pokazala popolna nesposobnost naše zunanje politike.

Lastna obsodba.

Decembrska številka socialdemokratskega obzorika »Socialistische Monatshefte« prinaša hudo obsodbo socialdemokratskih strank v Nemčiji in Avstriji in boljševeške stranke v Rusiji. Ker vse naše marksistične stranke niso nič drugega, nego slabi posnetki imenovanih strank v inozemstvu, je ta obsodba tudi za nas zanimiva.

O nemški socialdemokratski stranki piše to glasililo: »Ker ni bilo uvidenosti in poguma, da bi se pravočasno zadovoljilo nemškimi državnimi nujnostim — nova razdelitev države, notranja obnova s pomočjo produktivnih dveh zbornic, nova temeljna zasnova zunanje politike v kontinentalno-evropskem pravcu — so se začeli majati kamni na zgradbi weimarske ustave ob Renu in Donavi. Da-li je nemški delavski razred, ki nastopa kot zastopnik nemške enotne države in demokracije evropskih narodov, dovolj močan, da zabrani propast države, o tem nočemo govoriti. Na vsak način si ne smemo zakrivati, da si je njeno zastopstvo, stranka in strokovna organizacija, samo zapravilo upliv in ugled, ker se je pokazalo nesposobno skozi 5 let po končani svetovni vojski, ker je zanemarjalo potrebe državne obnove, odklanjalo potrebo zvišanja produkcije, nadaljevalo šablonsko politiko in zasledovalo staroliberalno anglofilsko zunanjo politiko. Treba je sedaj, da se nanovo načelno orientira in z jakostjo koncentrira svoje moči, ako si hoče pridobiti stare položaje.«

O avstrijski socialdemokraciji piše nemško glasililo: »Odkar Avstrija vsled reševalne akcije od strani Zveze narodov ozdravlja, jo občudujemo kot čudežno dete. To prisiljeno ozdravljenje smrtnobolnega gospodarskega telesa se izvršuje proti volji avstrijske socialdemokracije in nas sili, da temeljito razmišljujemo o moči produkcijske sile naše stranke. Preko tega nam ne pomaga tudi dejstvo, da je stranka v volilnem boju imela uspehe ali pravzaprav, da se je obdržala na svoji višini. Socialna demokracija se je tudi v Avstriji izkazala nesposobna, čeprav ne v isti meri kot v nemški državi. Maščevalo se je na njej pomanjkanje državnopolitične izobrazbe, zapostavljanje važnih produkcijskih zahtev in enostransko agitatorično usposabljanje stranke.«

Z ozirom na boljševeško Rusijo nam nemški list opisuje način volitev v industrijskih krajih. Kdor noče voliti kakor zahteva sovjetski volilni komisar, zleti iz obrata. Ako je opozicija mnogoštevilna, se delavcem zapreti, da obrat ne bo dobival več kuriva, delavci ne tekstilnih proizvodov, in soli itd. Zadnje sredstvo je za-

por. Ako vkljub vsem tem nasilstvom vendarle prodre par menjševikov, se na prvi seji sovjeta kratkoma uničijo njih mandati. Delavstvo postaja za javne zadeve ravnodušno, pasivno, ker se čuti prevarjeno.

Marksistični voditelji dobivajo, kakor se vidi, od lastnih pristašev hude lekcije. Ko bi morali uveljaviti svoje programe, se pokažejo nesposobni. Kaj še bi le pri nas bilo, kjer izvestni vodilni krogi ne znajo drugega nego na vsa piščala piskati samo na farško gonjo. Naj bodo te strašne obsodbe socialdemokratske in komunistične stranke od svojih lastnih ljudi nam v novo pobudo, da širimo med delavstvom krščanskosocialna načela!

Dopisi.

Rajhenburg. Malokedaj slišite kakšno novico od nas, pa vendar enkrat se moramo oglasiti, da še nismo čisto izgubljeni, čeravno je nekatero delavstvo po teh revirjih strašno nazadnjaško. Ne čita nobenih dobrih delavskih listov, ne pride nikamor h kaki dobri zabavi, samo kadar je denar, tedaj se sliši preklinjanje in vse mogoče; celo pretepi in poboji. Se med delom ne morejo niti besede izpregovoriti, da bi ne madonali ali drugače grdo govorili. Težko mi je, da moram te vrstice pisati od svojih sotovarišev delavcev. Delavci, kateri pa imate kaj zavesti, da ste res poštenjaki, pomagajte nam, da ta gniloba pride stran od nas. Da odvrnemo delavstvo od pijančevanja in drugih surovosti, priredimo prijetne zabavne prireditve. Pri božičnem dreveščku nas je letos prvič zbral tukajšnji tamburaški odsek. Prav lepa hvala prirediteljem, zlasti g. Černetu za ta prelepi večer. Vsi navzoči so bili od srca veseli krasne prireditve, zlasti angelja, ki je nad vse lepo rešil svojo nalogo, niso mogli prehaliti. Bog nam daj še veliko lepih poštenih prireditev, da bo izginila surovost, preklinjevanje in pijančevanje iz naših vrst.

Hrastnik. Slov. kat. izobr. društvo naznanja delavstvu, kakor tudi drugemu občinstvu, da smo nanovo securediti knjižnico. Nabrali smo večje število poučnih soc. znanstvenih knjig kakor tudi lepih romanov. Knjižnica je urejena bolj delavskim potrebam primerno. Odprta je vsako nedeljo od 2. do 3. ure pop. Delavci, segajte pridno po knjigah!

Hrastnik. G. urednik, prosim za mali prostorček v Vašem listu iz vrst hrastniških rudarjev. Kakor povsod, tako imamo tudi pri nas stanovanjsko mizerijo, katero čutimo najbolj delavci. Naj navedem samo tale kričeči slučaj. Pri bivšem marksističnem agitatorju, sedaj poduradniku g. Ludviku Jenko je stanovala delavka Apolonia Skaza. Zgoraj omenjeni gospod jo je na vse načine preganjal. Najprvo ji je zaplenil barako za drva, potem ji pred pragom položeno stopnico spodkopal. Ker se ni mogla izseliti, ker ni imela nobenega drugega zavetišča, jo je dejansko napadel ter jo s pestjo po glavi tolkel. Omenjena delavka je stara 65 let; sinovi so v vojski padli, zdaj nima nikogar na tem svetu, da bi se zanjo brigal. Vsled bolečin je bila prisiljena iti k zdravniku dr. Kumar. Leta ji je konstatiral težki udarec ter napravil sprečevalo. Apolona Skaza je sodniško nastopila. Sodišče je g. Jenkoto tudi primerno »nagradiło«. G. Jenkoto pa se je nagrada zdela »prenobel«. Zato se je pritožil na vzklicno sodišče. Med tem časom je bila prizadeta poklicana v rudniško pisarno k g. ravnatelju, ki ji je rekel, da mora ona g. L. Jenkoto prositi za odpustanje ter mu povrniti sodniške stroške. Ker revica ni pristala na predloge g. ravnatelja, ji je visoki gospod službo odpovedal za toliko časa, da si preskrbi drugo stanovanje. Ker pa je omenjena brez vseh sredstev, je bila prisiljena iti v podstreho na mraz stanovat. Zdaj je uboga hodila ponoči prezebla in mokra domov ter se ni imela kje posušiti in pogreti. Hrano ji je kuhala dobra ženska. Vzklicno sodišče je sodbo prvega sodišča deloma potrdilo, deloma malo spremenilo. G. Jenko bi moral plačati stroške in odškodnino, ker je pa predolgo odlašal, je zahteval zastopnik omenjene delavke g. dr. Kolšek rubežen. Sedaj, ko so že rubežni stroški narasli, je par dni pred rubežem — poslal g. Jenko delavki Skaza od sodišča prisojeno svoto. Takoj potem pa pride iz Laškega eksekutor, ki je zahteval od g. Jenkote še plačilo rubežnih stroškov. Toda, glej čudo! G. Jenko in eksekutor sta jo pa takole pogruntala: Poklicala sta delavko Skaza v rudniško pisarno ter zahtevala, da mora ona

plačati rubežne stroške. Delavka Skaza se ni uklonila pač pa je naznanila celo zadevo svojemu zastopniku. Tako je hočeš nočeš moral g. Ludovik Jenko za svoje balkanske batine sam nositi stroške. Pripomnimo, da je delavka Skaza organizirana pri soc. dem. Uniji slovj. rudarjev, ter da ji niso leti v nobenem oziru pomagali. No, saj to ni nič čudno, saj socialdemokrati ravnata tako nastopajo proti najemnikom ter pod roko oddajajo stanovanja v svojem konzumu. G. urednik! Sodite sami kakor tudi javnost, če ni to drugo Kočevje.

Laž ima kratke noge!

Neodvisni sodrug dr. Milan Lemež je s svojo četo odkorakal iz »Zveze delovnega ljudstva« na ljubljanskem magistratu. Ogorčeno odkorakal. Ogorčeno balje zato, ker se vražji klerikalci v mestni elektrarni misli hoteli udati komandi par njegovih petelinov. In je sodrug nato sklical shod, na katerem je hotel navesti ljubljanskemu delovnemu ljudstvu, da je krščansko socialistična struja kriva, če se je razbila enotna fornta ljubljanskega proletarijata in če je razpadla na ljubljanskem magistratu zveza delovnega ljudstva, ki je pri občinskih volitvah 3. dec. 1922 nabila razprto ljubljansko buržoazijo in zmagala tako sijajno, da je ljubljansko delovno ljudstvo po dolgem času diktature kapitalizma še vsa enkrat nekoliko svobodno zadihalo.

Neodvisnemu sodrugu dr. Milanu Lemežu pa ni bil dovolj samo shod v Mestnem domu, marveč je prejel tudi pero v svojo desno roko in je napisal v »Glasu Svobode« članek, s katerim bi si rad opral liki Pihla roke. Gospod doktor pa so imeli smolo. Namesto da bi se oprali, so se umazali. Bili so namreč tako nesrečni, da so se do golega razgalili. V svojem članku so namreč ugotovili:

1. da so bili že spočetka proti vsaki zvezi delovnega ljudstva;
2. da so šli v zvezo delovnega ljudstva končno samo zato, ker je prevladoval v tedanji komunistični stranki Fabjančičev in Klemenčičev duh in ker je bila za to zvezo razpoložena ogromna večina komunističnega proletarijata;
3. da so šli v občinski svet v koalicijo s prikritim srdom v srcu;
4. da so takoj od začetka vodili v koaliciji občinskega sveta opozicijo proti socialnim demokratom in krščanskim socialistom.

Kljub temu, da neodvisni sodrug dr. Lemež s svojo smolo v članku »Glasa Svobode« vse navedene točke prizna, imajo nekateri sodrugi Neodvisni vendar le prdrzno lagati ljubljanskemu delovnemu ljudstvu, da je krščansko socialistična struja odgovorna za abmarš komunistov iz zveze delovnega ljudstva.

Dejansko pa je stvar sledeča: Dr. Lemež in sodrugovi so bili spočetka zoper zvezo delovnega ljudstva. Ker je bil sodrug Fabjančič tedaj v komunistični stranki močnejši, so se ti sodrugi pred njim potuhnil. Ko pa je Fabjančič iz Neodvisne delavske stranke Jugoslavije odfrčal in je dobil dr. Lemež s priveski v njej absolutno moč, je bilo treba samo čakati ugodnega trenutka, odnosno iskati iz trte izvitega vzroka, da lahko korak skupina komunistov iz zveze delovnega ljudstva na prsto, nudeč ljubljanski buržoaziji zopet lepo priliko, da začne upati na zavojevanje ljubljanskega magistrata.

Toda sodrug Fabjančič je s Klemenčičem vred tekom mesecev tudi prišel do moči. To sledi že iz tega, ker je začel izdajati posebno glasililo svoje komunistične frakcije bivše »Delavske novice«. Tudi ta mož piše o zvezi delovnega ljudstva. Pravi, da bi se bilo komunistom, če bi bil dr. Lemež kaj politika in če bi bil dober taktik, posrečilo odtrgati krščansko socialistično struo od Ljudske stranke.

Tako! Sedaj smo pa skup! dr. Lemežu je bila zveza delovnega ljudstva sploh čez glavo! Ta pravi, da je komunist, Sodrugi Fabjančič, ki trdi, da je na komunist, pa je hotel na ljubljanskem magistratu ugajati strankarstvo in strankarsko politiko v tem smislu, da bi bil skušal iz Ljudske stranke odtrgati takozvano »odredbo« Andrej Gosarjevo delavsko strujo, o kateri seveda ne ve niti dr. Gosar sam, niti Ljudska stranka.

Krščanski socialisti pa so šli v zvezo delovnega ljudstva samo zato, da vržejo na mestnem magistratu

F. M. Dostolevskij:

Mlada žena.

Drugo jutro se Ordinov prebudi okrog osmih. Solnce je sijalo v zlatem snopu žarkov skozi preprosto zelenkasto steklo. Čuden občutek prešine bolnika po vsem telesu. Bil je miren in tih, bil je neizrekljivo srečen. Imel je občutek, da je ravnokar nekdo bil pri njegovi postelji, tik njegovega vzglavja. In ko je popolnoma prišel k zavesti, je mislil, da bo onega človeka zagledal v sobi, da odkrije svojega novega prijatelja in da mu to prvokrat v življenju pove: »Dobro jutro, hvala, dobrotnik moj!«

»Od kdaj spiš?« ga vpraša tedaj nežno ženski glas. Ordinov se ozre, nekdo pristopi k njegovi postelji in padeni se skloni z vednim prijateljskim nasmehom obraz njegove lepe mlade gospodinje.

»Kako si bil bolan«, nadaljuje ona, »toda zdaj naj bo došti; zakaj sam sebi jemlješ svojo svobodo! Svoboda je slajša nego kruh in lepša nego ljubo solnce. Vstani, golob moj, vstani!«

Ordinovi jo prime za roko in jo krčevito stisne. Zdelo se mu je, da še sanja.

»Potakaj, pripravila sem ti čaj. Hočeš čaja? Popij ga, bolje ti bo. Tudi jaz sem bila bolna in vem kaj je to.«

»Da, daj mi piti«, reče Ordinov s še bolj trudnim glasom in skuša vstati, kar se mu tudi posreči. Čutil se je še vedno zelo slabega, kakor da je ves zbit, in s strahom ga je navdalo to, da čuti mraz po hrbtu. Toda v srcu je imel občutek, kakor da ga grejejo solnčni žarki in navdaja jasna, svečana radost. Čutil je nekaj nevidnega, da namreč vsahja zanj neko novo, močno življenje. Za trenutek mu je bilo, kakor da se ga loteva lahka omotica.

»Tebi je ime Vazilij?« vpraša ona. »Ali pa sem napačno slišala? Ali te ni tako imenoval včeraj moj gospodar?«

»Da, Vazilij. Toda kako je tebi ime?« vpraša Ordinov, bližajoč se ji, kljub temu, da se je komaj držal na nogah. Kar naenkrat omahne. Ona ga prime za roke in se nasmeje.

»Jaz? — Jekaterina«. In pogleda ga s svojimi modrimi, jasnimi očmi. Držala sta se za roke.

»Nekaj mi hočeš povedati«, ga vpraša nazadnje. »Ne nem...« Bilo mu je, kakor da se mu dela črno pred očmi.

»Kako si čuden! Bodi dober, ti, ljubi moj, nikari ne bodi žalosten — pridi, sedi semkaj, kjer je solnce, da te bo obsijalo. Tako, samo popolnoma miren bodi! Ne idi za menojo«, pristavi, ko vidi, da se Ordinov pripravlja, kakor bi jo hotel zadržati, — »jaz bom spet pri tebi, in tedaj me boš gledal, kolikor me boš hotel.«

Ona se zopet vrne, prinese čaj, ga postavi na mizo

in sede njemu nasproti.

»Paj zdaj! Ali te še boli glava?«

»Ne, ne bolj me več«, reče Ordinov, »toda ne vem, mogoče me še boli... nočem... že dobro, že dobro! Ne vem, kaj je z menoj...« reče on in srce mu je to klo, ko je poiskal njeno roko. Ostanj tu, ne pojdj mene proč, daj... daj... daj mi zopet svojo roko... Temni se mi pred očmi... Temni se mi pred očmi... V tebi vidim svoje solnce«, reče on, kakor da se vsaka beseda trga iz srca in zdelo se je, kakor da je blažen že samo, ker lahko govori z njo, Gorkota je njem rastla in mu stiskala grlo, dokler ni z vso silo udarila na dan. — Ordinov je naenkrat začel tiho ihteti.

»Nesrečnik! Ti še nikdar živel med dobrimi ljudmi? Ali si popolnoma sam na svetu?«

»Nimam nikogar — jaz sem popolnoma sam — pusti, kaj te to briga! Menj je zdaj boje... tako dobro!« Zdelo se je, kakor da blede. Videti je bilo, kakor da se soba suče okrog njega.

»Tudi jaz več let nisem videla ljudi... Ti me gledaš...« reče ona hitro po daljšem molku in obmolke.

»Kaj... kako torej!«

»Tako, kakor da te moje oči grejejo! Ali veš, kar dar človek koga ljubi... jaz sem te že pri tvojih prv besedah zaprla v svoje srce. Če boš bolan, bom jaz skr bela zate. Toda ne smeš mi zopet zboleti, ne! In ko bo zopet zdrav, tedaj bova zopet živela kot brat in sestra

nadvlado demokratske bankokratske liberalne buržoazije in da vodijo občinsko politiko v prid delovnim stanovom Ljubljane. Zato so krščanski socialisti na ljubljanskem magistratu tudi vstrajali kljub abmaršu dr. Lemeževe skupine. Komunisti so drugim jamo kopali, in je prav, da so sami vanjo padli. Ljubljansko delovno ljudstvo bo o tem še govorilo in sodilo.

Tedenske novice.

Prvi človek v Jugoslaviji. »Jutro« od 28. 12. 1923., piše pod navedenim naslovom: »Bilo je pred mnogo tisoč leti. V naši domovini so živeli takrat ljudje, ki so bili še prav malo podobni današnjemu človeku. Niso imela čela, imeli pa so gobce, četudi le zmerno razvite... Kot realen list, bi si dovolila »Pravica« k gorenjim stavkom kratko ponižno pripombo; sledečo namreč: Po preteku mnogo tisoč let je v Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji, prav posebno pa še v beli napredni Ljubljani mnogo takih ljudi. Napredovali pa so od pra-Jugoslovenov v toliko, da imajo mesto čela gobec, ki je pa — žali bog — že skrajno čezmerno razvit — — —

Ata Narod so se kot po navadi odpravili tudi 20. t. m. z večernim vlakom v Celje po svojih uradnih opravkih. Proti Celju pa so (kdo bi to zameril sivi glavi) zadremali in se šele v Mariboru zbudili. Vsled pozne ure so kar na kolodvoru počakali na prvi jutranji vlak proti Celju, kjer so jo najprvo zavili v kavarno »Evropa«, naročili dvakrat čaj in trikrat doppelt rum.

Razen nekaj novic, ki so pa že zastarele, nam niso povedali nič novega, sami s seboj so pa veliko mrmrali o neki pregrupaciji v parlamentu. Pa kihali in kašljali so tudi. Narodovi naročniki so se pa jezili.

Ubogi državni uradniki. Finančni minister je izjavil, da zopet nima kritja za izplačilo predujma, ki ga je obljubil državnim nameščencem za novo leto. Tako majhno, kot naša država, ne postopa nobena druga na svetu s svojim uradništvom. Pri nas je dosti denarja za milijardne dispozicijske fondе, dovolj kritja za kanone in stare neoporne flinte, dovolj sredstev za koruptne komisije, dovolj vsega za kapitalistično porodico. Le za državnega uradnika ni denarja in ga ni. Zakaj ga ni? Režim se zanaša na hlapčevstvo državnega uradništva in na ta račun greši.

Samostojni kmetje, narodni socialisti, stari liberalci in radikali so napravili »enoten« klub in bodo izdajali skupen dnevnik pod naslovom »Narodni dnevnik«. Gornje firme poznamo. Delavci vemo, da je »Narodni dnevnik« trobenta belgrajskih radikalnih bank, ki naj polomljenim slovenskim klikarjem podaljšajo življenje, kajti sami se ne morejo več držati, ker jih je narod zapustil. Delavci bomo »Narodni dnevnik« preganjali kakor vsako kapitalistično trobilo.

V Novem mestu so se za občinske volitve združili komunisti z radikali. Registriramo kot nov dokaz, da se komunisti družijo s kapitalisti vseh branž.

Ljubljana je imela za praznike dovolj senzacija. Policija je prišla na sled veliki družbi ponarejevalcev denarja. Aretiranih je mnogo oseb v Trstu, Rakeku in v Ljubljani. Ta družba je imela cele tovarne, ki so izdelovale ponarejene »kovače« po 10 Din. in »metuljčke« po 100 Din. Sedaj je veselja konec in v novem letu sledi le še pokora.

Stajerci in Kranjci smo zopet Slovenci. Srbski radikali so nas razdelili s tem, da so nam za praznike poslali v Maribor velikega župana. S tem je izpolnjena tudi želja slovenskih porodic, ki bi rade živele na račun razdvojenega naroda.

Iz Tržiča nam poročajo: Delavci z žalostjo gledamo na razdor v vrstah tukajšnjih obrtnikov, ki so sicer člani Obrtne zveze. Nekateri med njimi so namreč nasledili liberalnim limanicam in delajo razdor med lastnimi stanovskimi tovariši. Liberalcem gre zato, da dobe v roke tukajšnjo kolektivno zadrugo. Ker so liberalni obrtniki v manjšini, skušajo svoj namen doseči s tem, da razbijajo obrtnike v SLS. Spretno so manevrirali toliko časa, da je naselil predsednik Obrtne zveze in začel dosledno napadati Delavsko zvezo, zlasti pa njene zastopnike v občinskem svetu. Mnogi obrtniki tako početje svojega predsednika obsojajo, nekateri mu slede, nekateri pa so začeli organizacijo zanemarjati. Tako so obrtniki, pristaši SLS razbit v tri dele in liberalci se

ali ne? Ali hočeš? Teško je najti posestrino, ako Bog komu ni dal sestre.

»Kdo si ti? Odkod si?« zamrmra Ordinov s slabim glasom.

»Ah, tukaj ni moja domovina... toda kaj to tebe briga? Ali veš, da ljudje pripovedujejo, kako je dvanajst bratov živelo v temnem gozdu in kako se je v ta gozd izgubila lepa deklica. Prišla je k dvanajst bratom, napravila red v hiši in vse osnažila in vse, kar je napravila, je napravila iz ljubezni. Ko so se bratje vrnili, so videli, da je sestra pri njih, poznali so jo in jo prosili, naj ostane pri njih. In tedaj je ostala pri njih. In bratje so jo nazivali sestro in so ji pustili vso svobodo in imela je vse, kar so oni imeli. Ali poznaš to zgodbo?«

»Poznam«, odgovori Ordinov počasi.

»Vendar je življenje lepo. Povej mi, ali si vesel, da si živ!«

»Da — da, živeti celo večnost... dolgo živeti!« je fantaziral Ordinov.

»Ne vem«, reče Jekaterina modro, »jaz bi se vseeno ne hotela osvoboditi smrti. Ali je dobro živeti? — da, ljubiti in rad imeti dobre ljudi, da... Vidiš, toda ti si zopet bled...«

»Da, loteva se me nezavest...«

»Počakaj, prinesem ti svoje blazine in odeje in ti lepo pripravim posteljo. Tedaj boš lepo sanjal o meni in vse, kar je hudega, bo izginilo od tebe. Naša starka je tudi bolna...«

že vesele svojega uspeha. Mi bomo s svoje strani skušali preprečiti morebitne škode SLS in pričakujemo, da nam bodo dobri obrtniki pri tem sledili. Če pa odpadejo nekateri, ki bi bili radi povsod predsedniki, dela in življenja, pa ne uravnavajo po strankinih načelih, pa ni nobena škoda.

Občinska uprava. Županska zveza za Slovenijo je začela zopet izdajati svoje samostojno glasilo »Občinska uprava«. V prvi številki povdarja uredništvo, da je list namenjen vsem tistim, ki se zanimajo za občinsko politiko in gospodarstvo. List bo podajal najzaneslivejša navodila o poslovanju in uradovanju v občini. Prva številka prinaša krasne, temeljite in poljudne sestavke. List ima obliko »Domoljuba«, le da je tiskan na finejšem papirju. Stane 25 dinarjev letno in bo izhajal enkrat na mesec. Naroča se v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani. Delavskim organizacijam priporočamo, da naroče »Občinsko Upravo« za naše knjižnice, pa tudi posamezniki morajo pridno segati po nji. Biti moramo namreč pripravljene, da naši možje in fantje, povsod kjerkoli bo mogoče, prevzemo občinsko upravo v svoje roke. In kedor ne bo stalno bral in proučeval »Občinske Uprave«, ne bo nikdar sposoben za dobrega občinskega funkcionarja. Priporočamo tudi, da delavstvo na svojih sestankih in zborih obravnava vsebino »Občinske Uprave«, da se bodo naši možje in fantje usposobili za dobre občinske gospodarje, ostali pa bodo dobili več zanimanja za občino.

Nesreča v Zidanem mostu. V cementni tovarni v Zidanem mostu se je dogodila dne 28. decembra velika nesreča. Zidarju Ivanu Cvetku so padle na glavo štiri železne cevi in ga na mestu ubile. Ena od cevi je padla na nogo delavcu Jazbecu in mu jo zlomila. Ubiti delavec Cvetko zapuša ženo in 4 nepreskrbljene otroke.

Bernotovci sklicujejo svojo »stranko« za 2 in 3 februarja.

Tri svobodomiselnih dnevnike imamo sedaj zopet v Ljubljani. Dva zastopata Praprotnik - Žerjavovo bančno družbo, tretji pa srbsko radikalijo. Proti vsem tem imamo le dnevnik »Slovenec«, ki zastopa krščanska načela. Naša dolžnost je, da ta edini dnevnik toliko bolj podpiramo. Če ga ne moremo naročiti posamezniki, naročimo ga v skupinah. Zahtevamo, da bo »Slovenec« v vseh lokalih, kamor zahajajo naši pristaši, naročimo ga po več izvodov za naše čitalnice.

Izseljevanje v Ameriko. V prvih devetih mesecih letošnjega leta se je iz Jugoslavije izselilo 4011 oseb, in sicer: iz Slovenije 221, iz Vojvodine 1840, iz Hrvatske in Slavonije 1048, iz Dalmacije 468, iz Srbije 302, iz Črne gore 63, iz Bosne in Hercegovine pa 33. Največ teh izseljencev je šlo v Argentinijo. Med izseljenci je bilo 2465 moških in 1546 žensk.

G. Luka Jelenc je dobil zlato medaljo. Pa ne zato, ker je morda dober učitelj in ravnatelj, ampak zato, ker tira slovensko učiteljstvo v srbske in framazonske vode.

Socialisti so imeli 23. tm. svoj shod v Ljubljani. Bil je zelo slabo obiskan. Govoril je dr. Perič o ljubljanski občinski politiki, Čelešnik in Svetek sta tudi prodala nekaj demagogije, dr. Lemež pa ni besede dobil. Drugače ni bilo nesreče.

»Socialne Misli« ne sme manjkati v nobeni delavski knjižnici. V novem letu obeta biti še popolnejša in zanimivejša. Naročajte jo tudi posamezniki in hranite jo kot največje dobro, ki ga ima naše krščansko socialno gibanje na Slovenskem.

Generalni sekretariat delavskih zbornic. Minister za socialno politiko je obljubil, da bo odobril sklep konference delavskih zbornic v Brodu, ki se tiče osnovanja generalnega tajništva v Belgradu. Stroške za to tajništvo bodo nosile vse zbornice v razmerju števila delavstva v njihovem področju.

Platno za seljake (kmete). Te dni je prejelo belgrajsko justično ministrstvo iz Nemčije na račun reparacij okrog 1.000.000 m platna, katero se bo baje razdelilo med siromašne kmete.

Provizija pri prodaji znamk. Z novim letom se je povišala provizija za prodajo poštnih znamk od 1 na 2 odstotka ter se obračunava v gotovini. Prodajalci si lahko nabavijo zalogo pri vsakem poštnem uradu. — Obogateli še ne bodo prodajalci znamk.

Čevlje kupujte z znamko »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna založba Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Krekova mladina v Celju.

Kot je že poročala zadnjič »Pravica« smo si ustavnili tukaj svoje mladinsko izobraževalno društvo, katero je pričelo z vsestranskim delom na polju kulture. Po sklepu druge redne seje se organizira zbiranje knjig, ki leže razmetane po raznih podstrešjih, da si ustvarimo svojo knjižnico, za katero naročimo tudi razne revije in mladinska glasila, kakor tudi strokovne liste. Sestanke smo si določili 14-dnevno. Prihodnji je bil v nedeljo 30. dec. ob 3. uri pop. v dvorani pri »Belem volu«, z zanimivim predavanjem. Povabljeni so bili tudi naši prijatelji, da se seznanijo z našim delom in načeli, ter stopijo v naše vrste. Na praznik Treh Kraljev, bo ob pol 4. uri pop. nastopila prvič javno naša »Krekova mladina« v Celju, da pokaže z veseloligro »Davek na smac« prve uspehe svojega dela. Za prireditve vlada veliko zanimanje že sedaj. Veselo dejstvo je, da so najbolj navdušeni člani naši Gaberčani in celjski okoličani, ki so dali tudi inicijativo za ustanovitev podružnice, katero sedaj vodijo. Upamo, da bodo vedno skrbeli za dober razvoj in napredek na polju izobrazbe našega delavstva.

Naj jih Bog živi med nami!

Socializem angl. delavske stranke.

Iz uvodnika »Pomen angl. volitev«, katerega je pred kratkim objavila zagrebška »Narodna Politika«, priobčujemo svojim čitateljem v informacijo sledeči odlomek, da vidijo razliko med evropskim kontinentalnim socializmom in socializmom angl. del. stranke.

V socialnem pogledu gre angl. delavska stranka popolnoma lastno pot. Dočim socializem na kontinentu vedno bolj upada in dočim se nacionalistične struje krepe, angleška delavska stranka trajno napreduje. Med kontinentalnim socializmom in angleškim socializmom pa obstoji razlika. Evropski socializem je storil temeljno napako, ker je s silo, t. j. potom diktature enega razreda hotel oživotvoriti neke vrste teoretični ideal brez ozira na praktično življenje. Angleški socializem pa nasprotno gradi na demokratičnosti in realnosti. On spoštuje tradicijo, še več, ta socializem ni niti republikanski. Angleškim delavskim voditeljem se prav nič ne mudi v vlado in tudi v teoriji so oni manj radikalni kot najzmernejši socialisti na kontinentu. Ni dvoma, da bo ta stranka, katero vodijo bolj praktiki nego teoretiki in sanjači, ko pride na vlado — na vlado pa bo sigurno prej ali slej prišla, ker to dokazujejo zadnje volitve — ustvarila nekaj trajnega, kar bo služilo za vzor in v posnemanje evropskim narodom. Angleži so sami na sebi konservativni, praktični in politično zelo zreli narod. Ko daje torej takšen narod tretjino svojih glasov stranki, ki označja nova socialna načela, pomeni to, da obstoji precejšnja verjetnost, da se bodo ta nova načela dala tudi uresničiti in da takšna stranka edino v toliko privzema načela o novi socialni ureditvi, v kolikor se pač dajo uresničiti. Nikar ne pozabimo, da je angleška zemlja, kjer sta se na eni strani najpopolnejše razvila kapitalizem in nauk ekonomskega liberalizma, na drugi strani pa tudi zemlja, v kateri je proletariat gotovo najjačje organiziran in politično izredno zrel. Če pride sploh kje do uresničenja nekapitalističnega socialističnega družabnega reda, bo to v Angliji, ker to, kar bo v njej oživotvorjeno, bo trajne in praktične vrednosti.

IZ UREDNIŠTVA.

Ob novem letu prosijo in vabijo vsi listi na naročbo. Mi smo to storili že poprej, da imajo sedaj drugi več prostora. Naš »Tiskovni teden« se je zadovoljivo obnesel. Nimamo še vseh poročil, zato ne moremo priobčiti — kakor smo obljubili — rezultatov in končnega uspeha — vendar lahko rečemo, da se je tozadavni trud izplačal. Najbolje so se obnesli v D. M. v Polju in na Jesenicah — vsaj po dosedanjih podatkih. — Kjerkoli ste pa kaj zamudili, hitro popravite, še je čas. Bodimo ugnani apostoli naših idej.

Zveza papirniškega delavstva.

Dev. Mar. Polje. Skupina zveze papirniškega delavstva pri Dev. Mar. v Polju je priredila 16. dec. 1923 za svoje člane pri sv. Lenartu v Sostrem svoj redni društven shod, ob precejšnji udeležbi članov osobito moških. O domačih zadevah delavstva je poročal predsednik skupine. O zunanjem položaju delavstva pa je govoril tov. Cvikelj iz Ljubljane, kateremu se prav lepo zahvaljujemo za njegove lepe besede ter ga ob enem prosimo, da nas ob priliki zopet obišče. — Shod je bil precej živahen ter pokazal, da so taki lokalni shodi zelo potrebni. Dobili smo pogum, da v tej smeri nadaljujemo.

Dev. Mar. Polje. Zveza papirniškega delavstva je imela zadnji mesec več razgovorov in razprav, tičočih se delavstva združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvodov z gen. ravnateljstvom podjetja kakor tudi z upravnim svetom. Rezultat teh razgovorov je bil, da se je več krivic poravnalo, nekaterim zahtevam delavstva pa ugodilo. Poleg tega smo dosegli, da je družba ravno za praznike izplačala vsaj polovico naprošenega nabavnege prispevka.

Ne bomo danes navajali vseh krutosti, katerih je bilo deležno delavstvo v Goričanah in Medvodah; to si prihranimo za eno prihodnjih števil. Ravno tako tudi ne priobčujemo zahtev, ki jih delavstvo v Vevčah še ima, ker upamo, da bo podjetje uvidelo potrebo ugoditve vsem zahtevam, posebno glede polnega izplačila nabavnega prispevka. Čakamo in prosimo, a naše čakanje se more spremeniti v mogočno, odločno zahtevo. Takrat bomo pa pokazali s prstom, kje je vzrok, da podjetje ne uspeva, — kje je vir, dohodkov itd.

Skupina v Preski je imela pretečeno nedeljo 29. dec. svoj redni občni zbor ob lepi udeležbi članov. Občni zbor je spretno vodil predsednik skupine tov. Peternel Iv., kateri je ponovno izvoljen predsednikom. Ravno tako nam jamči ostali novi odbor, da bo skupina procvitala.

Natančnega poročila o denarnem stanju in prometu sicer nimamo pri roki, priobčimo ga pa v prihodnji številki. Občni zbor je posetil tudi predsednik Zveze papirniškega delavstva ter na shodu pojasnil navzočim pravila zveze ter marsikaj koristnega za člane. Naša postojanka v Preski stoji trdno, želeti je le, da ostali spregledajo, ter pristopijo v naše močne vrste.

Dev. Mar. Polje. Vsem članom skupine bodi naznanjeno, da je bilo za prvo številko nemogoče tajništvu spisati pravilne naslove vseh članov, zato prejmejo še to številko pri svojih zaupnikih, za prihodnjo pa naj zaupnikom sporoče natančne naslove, da ne bo morebiti kakih neprilik. H koncu tekočega tedna prejmejo tudi vsi člani lično opremljene članske knjižice s pravili Zveze papirniškega delavstva kakor tudi pravila skupine in vse potrebne rubrike. S tem se izpolni dolgotrajna želja članov.

Strokovna zveza

Vsem skupinam celjskega okrožja J. S. Z.! Podpisano tajništvo poziva člane celjskih skupin, da poravnajo vse prispevke za leto 1923 še ta mesec pri svojih zaupnikih ali tajništvu pri Belem volu. Začnimo z novim letom v vsakem oziru z novim redom. Meseca januarja se bo poslalo vsem, ki bi morebiti še dolgovali na prispevkih, opomin. Upamo pa, da tega ne bo treba.

V mesecu januarju se izvršijo po napovedi tajništva, občni zbori vseh celjskih skupin, katere morajo biti do tega časa že v redu. Odborniki, uredite svoje poslovanje pravočasno in pripravite poročila za občne zборе. Redni tedenski sestanki so v Celju vsako sredo. Tedaj se bodo odslej obravnavala po večini strokovna in gospodarska vprašanja, prosvetna pa na sestankih »Krekove mladine«, ki ima prihodnji sestanek v nedeljo 30. t. m., ob 3. uri pop.

Ostale skupine okrožja se obvešča, da bo tajništvo v Celju izvršilo revizije prve mesece prihodnjega leta. Članarina naj se istotako strogo iztirja do občnih zborov, katere bomo napovedali v kratkem. Kdor bi vkljub opominom ne storil svoje dolžnosti, se ga po slovniku črta. Tako bomo z občnimi zbori uredili vse obstoječe skupine in potem šele ustanavljali nove. Red je prvi pogoj za uspešno delo in moč organizacije, zato se ga v novem letu oklenimo če hočemo, da bomo sposobni za boj!

Pokrajinsko tajništvo JSZ. v Celju.
Hrastnik. Za rudarsko strok. zvezo se je začelo močno zanimanje. Delavstvo je obrnilo hrbet komunističnim demagogom, ker so znali samo denar nabirati, potem so jo pa popihali. Delavstvo gladuje vsled male plače, pa si ne more pomagati iz ječe trpljenja, kamor so ga privedli marksistični odrešitelji. Spoznanje prihaja, čeravno pozno!

Delavska zveza.

Shod Okrajne Delavske zveze v Ljutomeru. V Ljutomeru se je vršil na Stefanovo delavski shod. Posebno mnogo je bilo na shodu viničarjev. Vodil je zborovanje tov. Lipovec. Poročilo o položaju je podal narodni poslanec Franjo Žebot. Zborovalci so izrekli Jugoslovanskemu klubu zaupanje in ga pozvali, da vstaja v borbi za avtonomijo Slovenije, ker je edino avtonomistična ureditev države sredstvo za ukinjenje pogubonosnega centralizma in korupcije.

Dev. Mar. Polje. Naša okrajna Delavska zveza si je naredila nalogo, da svoje člane tudi v prosvetnem ozi-

Popolnoma varno naložite svoj denar pri Vzajemni posojilnici v Ljubljani r. z. z. o. z.

ki se je preselila iz hiše uršulinskega samostana poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo po
 6 0/0
 brez odbitka rentnega in invalidskega davka, v tekočem računu
 5 1/2 0/0
 vezane za dobo pol leta
 6 1/2 0/0
 in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica relativno večino delnic stavne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu- in inozemstvu. Denar se lahko naloži po poštinih položnicah.

ru zadovolji. V ta namen je skupno z Papirniško zvezo osnovala svoj **Dramatični odsek**, ki ima nalogo, da pripravi vse potrebno za dramatične predstave. Tako bo tudi prišla do dohodkov, da ji bo omogočeno delati na vseh straneh, kar ji brez stalnih denarnih dohodkov ni mogoče. — Naša Delavska zveza se razvija, ni pa tiste agilnosti pri nekaterih zaupnikih po vaseh. Ni tiste požrtvovalnosti za dobro delavsko stvar, katere bi bila na mestu. Vemo, tu bo treba še mnogo truda, delavstvo je treba izobraževati. V ta namen bo organizacija pod vodstvom agilnega predsednika tov. Rupert Štefana prirejala tedenska predavanja s posebnim ozirom na delavstvo, nakar že danes opozarjamo, posebno odbornike in zaupnike obeh organizacij. Manjka nam delavsko-organizacijskih tečajev, tudi tu bo treba začeti. Upamo pa, da pride čas, ko bo tudi politična organizacija zavzela mesto v občini, katero ji gre.

Trbovlje. Ustanovili smo O. D. Z. 23. tm. smo imeli dobro obiskano shod, na katerem sta poročala tovariša **Kukman in Keše** o programu »Delavske zveze«. Po shodu smo imeli občni zbor O. D. Z. Izvoljeni so bili sledeči odborniki: Križnik Filip, Keše Stanislav, Zupan Franc, Rožkar Jurij, Suša Jože. Izvoljeni odbor so člani Delavske zveze z veseljem pozdravili. Članarino za politično organizacijo je občni zbor določil 2. Din. letno. Tovariši rudarji, prihitite v našo zvezo, kajti brez politike ne gre. Ako se hočemo uveljaviti v javnem življenju, mora vse delavstvo v enotno politično fronto.

Dev. Mar. Polje. Tiskovni teden za »Pravico« priznajmo, se ni prav dobro obnesel po vaseh. Nekaj novih naročnikov se je sicer dobilo pri obrtnikih, trgovcih in gostilničarjih. Ti so uvideli, da je upravičena prošnja in zahteva delavstva, da obrtnik more iti le roko v roki z delavstvom, ter so naročili list.

Nekateri pa, ki niso našega mišljenja, prejmejo tudi prvo številko v novem letu. Vse te pa prosimo, naj list obdrže in naroče. V ta namen jim bo pridejan ček. — Upamo, da bodo i ti uvideli pri svojem obrtu, da brez tega delavskega lista ni mogoče vseh odjemalcev obdržati. Upamo, da ne bo treba stopiti z geslom: »Delavstvo! Svoji k svojim!« Toliko za danes. V novem letu pa želj Delavska zveza vsem bralcem našega lista in vsem članom Del. zveze srečno, blagoslovljeno novo leto.

Zagorje ob Savi. Pri zadnjih volitvah za delavske zaupnike sta bila izvoljena tudi dva naša vrla člana, Verstovšek in Guna. Naša organizacija je takrat prvič stopila na pozorišče volišča. Brez dvoma je to lep uspeh, ki jamči, da je v naši dolini že krepko zasidrana v srcih misel, da bomo vstrajali in delali, četudi trpeli; ker moramo. Laž in nasilje se vendar končno umakne. V nedeljo 12. tm. ob pol štiri pop. se vrši v prostorih Zadrúžnega doma, **redni letni občni zbor naše delavske organizacije**. Prosimo vse tovariše, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Nikak izgovor ne bo utemeljen. Ker smo pozvali tudi glavnega tajnika iz Ljubljane, opozarjamo tem bolj, da ne izostanete. Naj se na občnem zboru točno in natančno ugotovi, kako je organizacija

delala, naj se zastavijo smernice, da se izpopolni, kar še manjka, da se bomo razširili in resnično ustrezali potrebam proletarijata. Naj se vsak oglasi, vsak kaj svetuje! Če bomo vsi sodelovali, resnično nesebično, se bo pokazal napredek, ki bo rodil uspehe. Pogum torej! Proč z malodušnostjo! Vsi na občni zbor!
Celjsko okrožje Del. zveze.

Delavska zveza za celjsko okrožje.

Vse krajevne organizacije D. Z., ki še nimajo svojih okrajnih Del. zvez, naj takoj pobere članarino od starih članov in pridobivajo ob enem novih. Zaupniki, storite takoj svojo dolžnost. Ako morebiti kdo nima članskih pol, naj nam takoj sporoči, da mu jih pošljemo in položnice, po katerih nam pošljejo članarino. Ne pozabite izrabiti vsako priliko za razširjenje »Pravice« katero naj naroči vsak naš član. Celjsko okrožje mora imeti največ naročnikov!

Okrajne D. Z. skrbite, da dobijo zaupniki nove članske pole in navodila pravočasno. Vse naše zavedne prijatelje in somišljenike prosimo, da nam sporoče svoje naslove in se odločijo, da zberejo okrog sebe svoje tovariše v Delavsko zvezo. Za navodila se obračajte na: Okrožje D. Z. v Celju, hotel Beli vol. Tovariši! Stojmo na straži! Tudi volitve v oblastno skupščino nas lahko najdejo nepripravljene. Tudi če nas je veliko, bomo vedno pomenili prav malo ako ne bomo imeli svoje dobre organizacije in močno razširjen časopis »Pravico«. Na delo vsi!
 Načelnstvo C. O. D. Z.

Za pouk in zabavo.

Hud poper.

Mlad pesnik je prosil Lessinda, naj mu pregleda zvezek pesni in naj napake zaznamuje s križem. Ko pride pesnik po zvezek in lista v njem, vzklikne vzdohot: »Kaj, nikjer nobenega križa?«

»Ali mislite, da bom iz Vašega rokopisa napravil pokopališče?«, pravi Lessing.

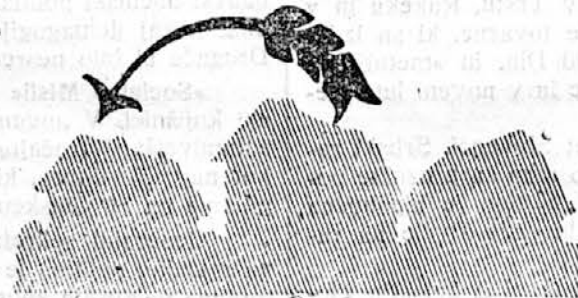
Poznavalec žensk.

Angleška kraljica Elizabeta (1558—1603) se je hotela preseliti v drug grad. Naročila je voznika v grad Windsor, da bi ji odpeljal del obleke, ki jo je imela toliko. Ko je prišel voznik tja, so mu služabniki povedali, da se kraljica še ni odločila, kam bo šla. Voznik je šel domov in je opoldne spet prišel; pa tudi takrat še ni bilo nič gotovega in rekli so mu, naj pride popoldne še enkrat.

Ko je pa tudi popoldne neki dvorjan rekel, da kraljica še sedaj ne ve, kam bo šla, je minula voznika potrpežljivost in jezen je zavpil: »Vidim, da je kraljica ravno taka kakor moja stara; ta tudi nikdar ne ve, kaj hoče.«

Kraljica je pri oknu slišala ta vzklik jeze in je rekla svoji dvorin dami: »Ta se mi pa zdi, da dobro pozna ženske«. Za čakanje je dobil deset šilingov, za ta krat zelo veliko.

Od hiše

do hiše

gre glas o izvrstni kakovosti MILA GAZELA, ki se odlikuje po svoji izdatnosti in obilnih penah.

ALI KUPUJEŠ

vse svoje potrebščine v poslovalnicah I. delavskega kons. društva?

ALI SI ČLAN TE ZADRUGE?

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
: Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPOZITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-ček. urada:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.